

Tandvårdsstöd och demenssjukdom – Tre olika nivåer

En god munhälsa är viktigt för allmänhälsan, välbefinnandet och livskvalitén.

För den som har en demenssjukdom är det extra viktigt att få stöd och hjälp till tandvård då man har en ökad risk för försämrade munhälsa.

Det finns **tre olika tandvårdsstöd** på olika nivåer för den med demenssjukdom.

Nivå 1 (Särskilt tandvårdsbidrag) riktar sig till den med muntorrhet på grund av långvarig läkemedelsbehandling.

Nivå två (F-tandvård) riktar sig till de med svår psykisk sjukdom eller demenssjukdom som leder till stora svårigheter för patienten att sköta sin munhygien eller genomgå tandvårdsbehandling.

Nivå 3 (Tandvårdsintyg) är för den som till följd av demenssjukdom fått ett omfattande och varaktigt behov av stöd och omvårdnad i vardagen.

Översiktlig bedömning om patient med demenssjukdom har rätt till tandvårdsstöd

- Står patienten på långvarig läkemedelsbehandling där muntorrhet finns som biverkan enligt FASS?
 - Överväg om Särskilt tandvårdsbidrag kan vara aktuellt.
 - Läkarintyget för särskilt tandvårdsbidrag finns i intygsmodulen
- Gör den kognitiva sjukdomen att patienten har stora svårigheter att sköta sin munhygien eller genomgå tandvårdsbehandling?
 - Överväg intyg om F-tandvård. Funktionstillstånden som ska bedömas finns i intyget i bilden nedan. Många patienter med kognitiv sjukdom, förutom de som är tidigt i sjukdomsförloppet, har svåra funktionsnedsättningar eller aktivitetsbegränsningar inom en eller flera av dessa domäner.
 - Läkarintyget för F-tandvård finns i intygsmodulen

3. Bedömning enligt 4 § av om patientens funktionstillstånd leder till stora svårigheter att sköta munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling

3.1 Svår psykisk funktionsnedsättning (fyll i samtliga rader)

ICF-kod	Patienten har en svår till fullständig funktionsnedsättning eller aktivitetsbegränsning i nedanstående funktionstillstånd	Ja	Nej
b164	Kognitiva funktioner	☐	☐
d2102	Att företa en enstaka uppgift självständigt	☐	☐
d2301	Att klara daglig rutin	☐	☐
d240	Att hantera psykologiska krav vid tandvårdsbesök	☐	☐
d5702	Att söka professionell hjälp och följa medicinska och andra hälsoråd	☐	☐
d179	Att tillämpa kunskap	☐	☐
Patienten har, efter en bedömning av ovanstående funktionstillstånd, stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling		☐	☐

- Har patienten ett omfattande och varaktigt behov av stöd och omvårdnad i vardagen?
 - Överväg tandvårdsintyg för nödvändig tandvård och uppsökande verksamhet om patienten behöver daglig stöttning/påminnelser med personlig ADL.

Patientens munhälsostatus eller **ekonomiska förutsättningar** till tandvård är inte faktorer som ska vägas in i beslutet gällande något av tandvårdsstöden.

Mer detaljerad information om tandvårdsstöden följer nedan.

Nivå 1 - SÄRSKILT TANDVÅRDSBIDRAG (STB)

Särskilt tandvårdsbidrag – Riktat sig till personer med en sjukdom eller funktionsnedsättning som ökar risken för försämrad tandhälsa. Det särskilda tandvårdsbidraget syftar till att ge stöd till förebyggande tandvård. Stödet administreras av Försäkringskassan.

Det ingår i Särskilt tandvårdsbidrag:

Det särskilda tandvårdsbidraget beviljar 600 kronor per halvår och gäller från och med 1 januari och 1 juli varje år.

Särskilt tandvårdsbidrag och demens – Muntorrhet på grund av långvarig läkemedelsbehandling

En patientgrupp som omfattas av det särskilda tandvårdsstödet är de som är muntorra på grund av långvarig läkemedelsbehandling, vilket är vanligt förekommande för patienter med demenssjukdomar. För att patienten ska ha rätt till stödet ska salivprov visa på muntorrhet och läkarintyg eller läkemedelsförteckning ska styrka att patienten behandlas långvarigt med läkemedel som har muntorrhet som biverkan enligt FASS.

Ansöka om Särskilt tandvårdsbidrag (STB):

Patienten behöver ett läkarintyg (SOSFS 2012:16) för att ansöka om ett särskilt tandvårdsbidrag. Patienten lämnar det ifyllda läkarintyget till sin tandläkare eller tandhygienist som registrerar det mot Försäkringskassan.

Blanketten för särskilt tandvårdsbidrag (STB) finns i Region Skånes intygsmodul eller på Försäkringskassans hemsida:

[Underlag för särskilt tandvårdsbidrag - Försäkringskassan \(forsakringskassan.se\)](https://forsakringskassan.se/underlag-for-sarskilt-tandvardsbidrag)

För mer information:

Det är Försäkringskassan som administrerar det särskilda tandvårdsbidraget. Vid frågor kring detta tandvårdsstöd, kontakta Försäkringskassan.

Nivå 2 - F-TANDVÅRD

F-tandvård (också kallat blått kort) – Riktat sig till personer som på grund av långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning har stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att genomgå behandling i tandvården. Bland de sjukdomar som kan berättiga till F-tandvård ingår även demenssjukdomar i kategori 3.1 ”Svår psykisk funktionsnedsättning”. Detta tandvårdsstöd administreras av regionerna.

Det ingår i F-tandvård:

Den med rätt till F-tandvård betalar hälso- och sjukvårdsavgift istället för ordinarie tandvårdstaxa för den tandvård som ingår i F-tandvården. Tandvård som innefattas i F-tandvården är exempelvis lagningar, extraktioner, rotbehandlingar, förebyggande vård samt hel- och delproteser. Fast protetik **ingår inte** i F-tandvården.

Ansöka om F-tandvård

Patienten ansöker om F-tandvård genom Socialstyrelsens framtagna läkarintyg (2012:17) som finns i Region Skånes intygsmodul eller på länken nedan:

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/blankett/blankett-lakarintyg-langvarig-sjukdom-funktionsnedsattning-tandvard-sosfs-2012-17-bilaga.pdf>

Det är en läkare som ska fylla i läkarintyget.

Det ifyllda intyget skickas till Region Skåne för bedömning till adressen nedan:

Region Skåne Gemensamservicefunktion, Vårdgivar-service Medicon Village Byggnad 203 223 81 Lund
--

När bedömningen är gjord får patienten ett beslut skickat hem till sig.

F-kort:

Den som beviljas F-tandvård får ett F-kort, ett digitalt intyg som styrker rätten till F-tandvård. Innehavaren av intyget för F-tandvård legitimerar sig och meddelar behandlande vårdgivare om förekomsten av ett F-kort. Vårdgivaren ser F-kortet i Region Skånes IT- system för tandvård.

Kriterier för F-tandvård vid svår demenssjukdom

För att en patient ska beviljas F-tandvård ska den bedömas, att på grund av sin demenssjukdom, ha stora svårigheter att sköta sin munhygien eller genomgå tandvårdsbehandling.

Läkaren som fyller i intyget gör en bedömning enligt de ICF-koder som finns på intyget på punkt 3.1 (enligt bilden nedan):

3. Bedömning enligt 4 § av om patientens funktionstillstånd leder till stora svårigheter att sköta munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling

3.1 Svår psykisk funktionsnedsättning (fyll i samtliga rader)

ICF-kod	Patienten har en svår till fullständig funktionsnedsättning eller aktivitetsbegränsning i nedanstående funktionstillstånd	Ja	Nej
b184	Kognitiva funktioner	☐	☐
d2102	Att företa en enstaka uppgift självständigt	☐	☐
d2301	Att klara daglig rutin	☐	☐
d240	Att hantera psykologiska krav vid tandvårdsbesök	☐	☐
d5702	Att söka professionell hjälp och följa medicinska och andra hälsoråd	☐	☐
d179	Att tillämpa kunskap	☐	☐

Patienten har, efter en bedömning av ovanstående funktionstillstånd, stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling	Ja	Nej
	☐	☐

Bedömning om stora svårigheter att sköta sin munhygien eller genomgå tandvårdsbehandling

Bedömningen gällande den sista Ja- och Nej frågan, om patienten har stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling, ska göras med utgångspunkt från de bedömda ICF-koderna.

Exempelvis ska man **inte** fylla i ”Ja” om patienten har stora svårigheter att sköta sin munhygien på grund av muntorrhet till följd av läkemedelsbehandling, då detta inte är att hänföras till någon av de ovanstående ICF-koderna på läkarintyget. Vid muntorrhet till följd av läkemedelsbehandling är det Försäkringskassans tandvårdsstöd ”Särskilt Tandvårdsbidrag” som kan beviljas.

När läkaren fyller i ansökningsblanketten för F-tandvård är det viktigt att samtliga ja- och nej-frågor besvaras gällande den aktuella sjukdomen eller funktionsnedsättningen. Komplettering begärs om det saknas tillräcklig information för beslut.

För mer information:

Mer information om F-tandvård finns i regelverket för Region Skånes tandvårdsstöd för vuxna med särskilda behov (NSF-tandvård) på länken nedan:

[Tandvård - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](https://www.skane.se/region-skane/om-region-skane/regionens-tandvardsstod-for-vuxna-med-sarskilda-behov)

Vårdgivar-service är första linjen support vid frågor om F-tandvård.

De nås på kontaktformulär: [Vårdgivar-service kontaktformulär - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](https://www.skane.se/region-skane/om-region-skane/regionens-tandvardsstod-for-vuxna-med-sarskilda-behov)

Eller på telefon: 040-623 90 00

Nivå 3 – Tandvårdsintyg för Nödvändig tandvård och Uppsökande verksamhet

Tandvårdsintyg (också kallat grönt kort) – Riktat sig till den med ett omfattande och varaktigt behov av vård, skötsel eller omvårdnad. Det är inte diagnosen som styr vem som har rätt till ett tandvårdsintyg, utan det är omfattningen och varaktigheten av omvårdnadsbehovet.

Nödvändig tandvård och uppsökande verksamhet

Den som beviljas ett tandvårdsintyg har både rätt till nödvändig tandvård och uppsökande verksamhet.

Nödvändig tandvård innebär att man har rätt till viss tandvård till hälso- och sjukvårdsavgift, såsom lagningar, extraktioner, rotbehandlings, förebyggande vård, hel- och delproteser. Även viss protetisk behandling kan ingå i nödvändig tandvård, men beviljas restriktivt.

Uppsökande verksamhet ger rätt till en årlig kostnadsfri munhälsobedömning.

Munhälsobedömningen är en förenklad kontroll av munhåla, tänder och tandersättningar som utförs i patientens egna hem eller boende.

Den som beviljas tandvårdsintyg får ett **digitalt intyg** som styrker rätten till tandvårdsstödet. Innehavaren av tandvårdsintyget legitimerar sig och meddelar behandlande vårdgivare om förekomsten av ett tandvårdsintyg.

Tandvårdsintyg och demenssjukdom

Rätten till ett tandvårdsintyg är inte knutet till demenssjukdomen. Men den med demenssjukdom kan på grund av det tillkommande omvårdnadsbehovet, göra att patienten uppfyller villkoren för ett tandvårdsintyg. Villkoren för att ha rätt till ett tandvårdsintyg är att man har ett omfattande och varaktigt omvårdnadsbehov.

- Omvårdnad innebär i detta sammanhang att personal inom hemtjänst, sjukvård eller anhörig/närstående rent praktiskt ger vård eller skötsel till någon annan person. Även att ge påminnelser om skötsel för att klara daglig rutin (ADL), exempelvis till personer med demenssjukdom, är att ses som insatser av omvårdnadskaraktär.
- Med ett omfattande behov menas behov av insatser minst tre (3) gånger per dag (morgon, middag, kväll) samt tillsyn på natten som kan bestå av ett trygghetslarm.
- Med varaktigt behov menas ett behov som förväntas kvarstå i minst ett år.

*Den som bor på något av kommunens särskilda boenden (och som kommunen har ett hälso- och sjukvårdsansvar för) bedöms ha ett omfattande och varaktigt omvårdnadsbehov och uppfyller således alltid villkoren för ett tandvårdsintyg.

Merparten av de med demenssjukdom som har rätt till ett tandvårdsintyg identifieras av kommunen i samband med att de beviljar kommunala omvårdnadsinsatser eller plats på ett särskilt boende. Biståndshandläggare, sjuksköterskor eller annan kommunal personal med behörighet till Region Skånes IT-system Tandvårdsfönster, beställer tandvårdsintygen digitalt som utfärdas av Region Skåne.

Den som endast får stöd/omvårdnad av närstående eller anhörig och således inte har kontakt med kommunen kan ansöka om tandvårdsintyg med hjälp av en egenansökan som finns på länken nedan: [Egenansökan för Tandvårdsintyg, version 2023 \(skane.se\)](https://www.skane.se/egenansokan-for-tandvardsintyg-version-2023)

Ifylld egenansökan skickas för bedömning till adressen nedan:

Region Skåne Gemensamservicefunktion, Vårdgivar-service Medicon Village Byggnad 203 223 81 Lund
--

När bedömningen är gjord skickas ett beslut till patienten.

För mer information:

Mer information om Tandvårdsintyg finns i regelverket för Region Skånes tandvårdsstöd för vuxna med särskilda behov (NSF-tandvård) på länken nedan:

[Tandvård - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#)

Vårdgivarservice är första linjen support vid frågor om Tandvårdsintyg.

De nås på kontaktformulär: [Vårdgivarservice kontaktformulär - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#)

Eller på telefon: 040-623 90 00